

DÖVİZ KURLARINDA YAŞANAN SPEKÜLATİF ATAKLARIN ETKİSİYLE ZOR BİR YILI GERİDE BIRAKAN TÜRK İŞ DÜNYASI, YENİ YILDAN UMUTLU

İŞ DÜNYASI 2019 İÇİN İYİMSER

İş dünyası örgütlerinin temsilcileri, daha çok küresel ekonomideki gelişmelerin şekli vermesinin beklendiği 2019'da, yapısal reformlar, alınan tedbirler ve verilecek teşviklerin etkisiyle ekonomideki daralmanın geride kalacağı görüşünü taşıyor.

Taaruz bozuldu

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, yaptığı açıklamada, seçimlerin hemen ardından Türkiye ekonomisine yönelik özellikle kur kaynaklı oluşan taaruzun, son aylarda giderek bozulma işaretleri görülen finansal istikrarın, en başta döviz üzerinden, arkasından da faiz ve onu tamamlayan enflasyon üzerinden ciddi anlamda sarstığını söyledi.

Örneğin son Türkiye'nin ekonomik gündeminin, ortaya çıkan aşırı güçlü türbülans ve dengeleri toparlamaya doğru evrildiğini dile getiren Bahçivan, "Ağustos ve Eylül aylarında ekonomi yönetiminiz bütün bunlarla boğuşurken alınan ilk önlem olan Yeni Ekonomi Programı (YEP) ile de Türkiye'nin yeni bir ekonomik ajandası oluştu. İçinde bulunduğumuz dönem, hakikaten yeniden dengeleme ve yeniden bir toparlanmaya dönme sürecindedir. 2019'u işte böyle bir tabloyla, yani 2017'yi kapattığımızdan farklı bir tabloyla karşıyoruz. Bugün içinde bulunduğumuz süreci bir fedakarlık ve telkar sağlığı bir çıkış oluşturma bilme adına bir kararlılık süreci, bir sabır süreci olarak görmeliyiz. Bu nedenle bunu çok kısa zamanda hemen realize ediyoruz demek çok gerçekçi olmaz." şeklinde konuştu.

Bahçivan, hükümetin, hem genel anlamda hem sektörlerde can suyu verebilmek adına almış olduğu dönemsel birtakım teşvik kararları olduğunu ancak bunların genele yayılması ve bir toparlanma oluşturmamasının zaman alacağını söyledi.

Finansman bulma açısından şirketlerin problem yaşadığını ifade eden Bahçivan, "Zaten eminim ki önümüzdeki aylarda gerçek yapısal reform diyeceğiz, Türkiye'nin ihracatı olan yüksek katma değeri, teknoloji, Türkiye'nin cari açığına katkı sağlayacak yatırımları desteklemek için birtakım farklı finansman araçları, birtakım farklı finansman modelleri ortaya konacaktır." dedi.

Bu yıl, başarılı ilk yarımın ardından olumsuz giden ikinci yarını nedeniyle yüzde 2,5-3'lük bir büyüme ile kapatılmaya çalışıldığını dile getiren Bahçivan, şunları kaydetti:

"2019 yılı için ise temkinli iyimserlik sürecindedir. Gelecek yıl biraz temkinli olmamız gerekiyor. Özellikle yılın ilk yarısı için dikikarlı olmaması gereken bir yıl olacak. Zaten hükümetin de vermiş olduğu mesajda, 2019 yılı için Yeni Ekonomi Programı'ndaki büyüme hedefinin 2,8 olduğunu görüyoruz ki orada da zaten çok gerçekçi bir analiz var. Yerel seçimlerin mart ayında olması, bizi bekleyen birtakım

Yapısal reformlar, alınan tedbirler ve verilecek teşviklerin etkisiyle ekonomideki daralmanın geride kalacağı görüşü öne çıkıyor

temel konulara biraz daha sabır göstermemiz gerektiğini gösteriyor. Seçimlerden sonra Türkiye, uzun süre, 4 kıtsur yıl seçim konuşamayacak bir döneme girecek ve umarız ki daha güçlü yapısal reformlarla 2019'un en azından ikinci yarısını daha güçlü ve daha çözümlere odaklanmış olarak geçirecektir. Ben onun için yılın ilk yarısıyla ikinci yarının biraz daha birbirinden farklı olacağını düşünüyorum."

Ticaret savaşları

Türkiye İhracatçıları Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Gülle de son 12 aylık ihracatın 168,1 milyar dolar olarak gerçekleştiğini, 2018 sonu itibarıyla en yüksek yıllık ihracat rakamına ulaşmayı hedeflediklerini bildirdi. İhracata gelecek yıllar için hedeflerinin 100'lük rakamların geride bırakıp 200'lük

luşu TİM olarak, ülkemizin geleceğine umutla bakıyoruz. Umud ediyoruz ki Ar-Ge, inovasyon, tasarım ve markalaşma faaliyetlerimize ağırlık vererek katma değeri ürün yoğunluğumuzun artacağı ve dış ticaret açığımızın ülkemizin kaderi olmaktan çıkacağı. Önümüzdeki yıllarda da ihracat rekorları kırmaya, ülkemizin yitiz alık olmaya devam edeceğini" şeklinde konuştu.

Başarılı bir dengeleme

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Yönetim Kurulu Başkanı Nail Olpak ise Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "Hükümet Sistemi"ne geçilmesinin, Türkiye'nin geleceği ve ekonomisi için dönüm noktası olduğunu vurgulayarak, Türkiye'nin yapısal sorunlarının kalıcı şekilde aşılığında bu yeni yönetim sistemiyle birlikte ekonomi alanındaki

Performans modu

İstanbul Ticaret Odası (TTO) Yönetim Kurulu Başkanı Şekib Avdagic ise ekonomi yönetiminin yapısal reformlarda ekonomiyi rayına sokma noktasında önemli ilerleme kat ettiğini söyledi. Avdagic, "Hükümet, 2019'da akıllı telefon diliyle açıklarsak, ekonomide yeni 'bir güc planı' yaptı. Yapısal reform adımlarını hızlandırdığıca ekonomide dengeli güç modundan performans moduna yeniden geçeceğini şüphemiz yoktur." dedi.

2019 yılında iş dünyasının beklentilerinin 3 konu etrafında yoğunlaştığını ifade eden Avdagic, bu beklentilerin "kamuyula iş yapan yıldıncı firmalara hak edilmiş zamanında ödenmesi", "KDV idadesi ödemelerinde hızlı hareket edilmesi" ve "finansmana erişimde iyileşme sağlanması" olduğunu bildirdi.

koçlarını programlayarak ekonomide bambaşka pencereler açmalıyız. Yeni Ekonomi Programı'nın (YEP) oluşturduğu yol haritası, enflasyonla topyekün ve etkin şekilde mücadele gibi makro tedbirler de bu anlamda reel sektörün önünü açmaya devam edecektir."

Verimli noktalar

Anadolu Aslanları İşadamları Derneği (ASKON) Genel Başkanı Hasan Ali Cesur da 2018'de iç piyasalarda dövizin baskısı ve artan fiyatlar nedeniyle enflasyon yaşandığını ancak sağlam temelleri olan Türkiye ekonomisinin bu süreçte, yerinde alınan tedbirler ile durumu stabilize edebildiğini söyledi.

Cesur, 2018 sonu itibarıyla ekonomide ciddi bir dengeleme sürecine girildiğini ifade ederek, "Bundan sonrası enflasyon, faiz ve cari açığa mücadele şeklinde geçecektir. Bu 3 kalemi, arzu edilen rakamlara çekilebilir ise iç piyasaya rahatlatacak, istihdam ve yatırım oranlarında beklenen hareketlenme başlayacaktır. Ülke ekonomimiz bunu başarabilecek güçtedir. Bu bağlamda geriye doğru dönmeye bakılmamalıdır. Türkiye ekonomisi 2000'li yıllardan bugüne 200 milyarın üzerinde doğrudan yatırım çekilebilmiş başarıdır. Ayrıca, ihracat oranlarımızda da ciddi artışlar sağlayarak 170 milyar dolar bandına geldik. Bunlar ilke ekonomimizin dinamik bir yapıya sahip olduğunu gösteriyor." şeklinde konuştu.

Ödevlerimiz yapmalıyız

Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKNFED) Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan ise KOBİ'ler için nakit akışının devamlılığının hayati öneme sahip olduğunu vurgulayarak, 2019'da alacak sigortasının hayata geçirilmesi ve KOBİ'lerin finansman erişiminde sıkıntılıkların giderilmesini, ekonominin lokomotif olan KOBİ'leri daha dirençli kılacağını söyledi.

Turan, 2019 beklentilerine ilişkin şunları kaydetti:

"2019'un daha ilimli geçmesi için ev ödevlerimiz eksiksiz yerine getirilmelidir. Global ekonomide ille ilgili öngörüler, büyümenin 2018'de yüzde 3,8 ile tepe noktasına ulaşacağı ve devamında daha düşük bir platoya ineceği şeklinde. Dünya da likidite sıkılaşırken, Türkiye'de ekonomik yavaşlama, enflasyon ve büyümenin yavaşlamasının da yılın ilk yarısında devam edeceği görülmüyor. Yurt dışı kaynaklı dalgalanmaların ülkemiz finansal piyasalarında 2018'de yaşananların bir benzerini tekrarlanmaması için belirlenmiş en az indirilmesi önem kazanıyor. YEP'te açıklanan hedeflerin, şeffaf, öngörülebilir, bağımsız para ve maliye politikalarıyla desteklenmeye devam etmesi, 2019'un 2018'e göre daha ilimli geçmesine önemli katkı sağlayacaktır."

İSO Yönetim Kurulu Başkanı Bahçivan

TİM Başkanı Gülle

DEİK Yönetim Kurulu Başkanı Olpak

TTO Yönetim Kurulu Başkanı Avdagic

ASKON Genel Başkanı Cesur

TÜRKNFED Yönetim Kurulu Başkanı Turan

rakamlara ulaşmak olduğunu kaydeden Gülle, "2019 yılında YEP'te belirtildiği gibi 182 milyar dolar seviyesine doğru yol alacağımızı düşünmüyoruz. Bu hedeflere ulaşabilmenin ülkemizin potansiyelini göz önüne aldığımızda çok da uzak olmadığını düşünmüyoruz. Ancak bu süreçte bizleri bazı zorluklar bekliyor. En önde gelen tehdit, ABD ve Çin arasında başlayan, karşılıklı gümrük vergisini artırmanın yanı sıra adım adım başlayan ticaret savaşlarıdır. 2019'da ticaret savaşlarının diğer ülkelerin katılımıyla daha da derinleşmesi de gündemimizde" ifadelerini kullandı.

Gülle, gelecek dönemde Türkiye'nin itici gücünün yine ihracat olacağını vurgulayarak, inovasyon, Ar-Ge, tasarım ve markalaşma çalışmalarına daha çok gelişmesiyle 2023 ihracat hedeflerine emin adımlarla ilerleyeceklerini söyledi.

2019'da daha çok üretimi ve ihracata odaklanacaklarını belirten Gülle, "Bizler, 72 bin ihracatçının çatı kurulu-

da güçlü bir koordinasyonla hızlı ve etkin yeni bir ekonomi yönetiminin oluşturulmasını bekliyoruz. Ağustos ayında Türkiye'nin makroekonomik göstergelerini yansıtmayacak şekilde dövizdeki volatilitenin birikte sıkıntı bir süreç yaşandığını ifade eden Olpak, şunları kaydetti:

"Ancak reel ekonomik verilerle bağdaşmayan manipülasyon bir kur farkı ile karşı karşıya kalınmazsa rağmen ekonomi yönetiminin ortaya koyduğu YEP ve bir dizi tedbir sayesinde başarılı bir dengeleme sürecine girildi. Dövizde liberalin aşığına dönüşmesi ve dış ticaretteki cari açığına katkıyla birlikte güçlü ekonomimiz, bu süreci en harsız şekilde atlatacağı. Türk iş dünyasının küresel iş platformu olarak dengeleme, disiplin ve değişime dayalı Yeni Ekonomi Programı'mızın kalıcı bir başarıya ulaşacağına eminim. 2019 yılında da tüm imkânlarımızı seferber ederek artış ve çevreye ülke ekonomimizin gerçek kapasitesini ortaya koyacağına inanıyoruz."

Rüzgar karşından esecek

Şekib Avdagic, global ekonomik sistemden, büyümenin sürdürülebilirliği noktasında gelen sinyallerin oldukça zayıf olduğunu ifade ederek, "Küresel ekonomide 2019'da rüzgar karşından esecek gibi görünüyor. Ticaret anlaşmazlıkları, petrol, politik belirsizlikler ve yüksek faizlerin hepisi küresel ekonomik büyüme için risk oluşturmuyor." dedi. 2018'in Türkiye için bir test yılı olarak geçtiğini belirten Avdagic, şu görüşleri dile getirdi:

"Ben bu yılın 4. çeyreğinde de yine pozitif bölgede kalacağımızı kanaatindeyim. Hükümet, iş dünyasından gelen taleplere, onelerine son derece dinamik şekilde reaksiyon gösteriyor. 2019 yılı, özellikle son 6 ayda alınan ve dengeleme, istikrar içeren sürecin neticelerini göreceğimiz bir dönem olacak. Bu açıdan zorlu yılın ilimli iyimserlik içindeyiz. 2019, bir dengeleme yılı olarak üreticinin kazanç hanesine yazılacaktır. İş dünyası olarak, 2019'da üretimin yeni

İş dünyası 2019'a iyimser bakıyor

Zor bir yılı geride bırakan Türk iş dünyası, alınan tedbirler ve verilecek teşviklerin etkisiyle ekonomideki daralmanın geride kalacağı görüşünü taşıyor

İŞ dünyası örgütlerinin temsilcileri, daha çok küresel ekonomideki gelişmelerin şekil vermesinin beklendiği 2019'da, yapısal reformlar, alınan tedbirler ve verilecek teşviklerin etkisiyle ekonomideki daralmanın geride kalacağı görüşünü taşıyor.

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan**, seçimlerin hemen ardından Türkiye ekonomisine yönelik özellikle kur kaynaklı oluşan taarruzun; son aylarda giderek bozulma işaretleri görülen finansal istikrarı, en başta döviz üzerinden, arkasından da faiz ve onu tamamlayan enflasyon üzerinden ciddi anlamda sarstığını söyledi.

CAN SUYU ADIMLARI

Bahçivan, hükümetin, hem genel manada hem sektörlere can suyu verebilmek adına almış olduğu dönemsel birtakım teşvik kararları olduğunu ancak bunların genele yayılması ve bir toparlanma oluşturmasının zaman alacağını söyledi. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı İsmail Güllü de son 12 aylık ihracatın 168,1 milyar dolar olarak gerçekleştiğini, 2018 sonunda tarihin en yüksek yıllık ihracat rakamına ulaşmayı hedeflediklerini bildirdi.

'DENGELEME SÜRECİ'

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Yönetim Kurulu Başkanı Nail Olpak ise Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçilmesinin, Türkiye'nin geleceği ve ekonomisi için bir dönüm noktası olduğunu vurgulayarak, Türkiye'nin yapısal sorunlarının kalıcı şekilde aşıldığı bu yeni yönetim sistemiyle birlikte ekonomi alanında da güçlü bir koordinasyonla hızlı ve etkin yeni bir ekonomi yönetiminin oluştuğunu söyledi. Ağustos ayında Türkiye'nin makroekonomik göstergelerini

yansıtmayacak şekilde dövizdeki volatilityle birlikte sıkıntılı bir süreç yaşandığını ifade eden Olpak, şunları kaydetti: "Ancak reel ekonomik verilerle bağdaşmayan manipülatif bir kur farkı ile karşı karşıya kalmamıza rağmen ekonomi yönetiminin ortaya koyduğu YEP ve bir dizi tedbir sayesinde başarılı bir dengeleme sürecine girdik. Dövizde ibrenin aşağıya dönmesi ve dış ticaretteki çarpıcı atağımızla birlikte güçlü ekonomimiz, bu süreci en harsız şekilde atlatacağıdır."

Istanbul Ticaret Odası (ITO) Yönetim Kurulu Başkanı Şekib Avdagiç ise ekonomi yönetiminin yapısal reformlarda ekonomiyi rayına sokma noktasında önemli ilerleme katettiğini söyledi. Avdagiç, "Hükümet, 2019'da akıllı telefon diliyle açıklarsak, ekonomide yeni 'bir güç planı' yaptı. Yapısal reform adımlarını hızlandırdıkça ekonomide dengeli güç modundan performans moduna yeniden geçeceğimize şüphemiz yoktur." dedi. Anadolu Aslanları İşadamları Derneği (ASKON) Genel Başkanı Hasan Ali Cesur da 2018'de iç piyasalarda dövizin baskısı ve artan fiyatlar nedeniyle enflasyon yaşandığını ancak sağlam temelleri olan Türkiye ekonomisinin bu süreç-

te, yerinde alınan tedbirler ile durumu stabilize edebildiğini söyledi. Cesur, 2018 sonu itibarıyla ekonomide ciddi bir dengeleme sürecine girildiğini ifade ederek, "Bundan sonrası enflasyon, faiz ve cari açıkla mücadele şeklinde geçecektir. Bu 3 kalem, arzu edilen rakamlara çekilebilir ise iç piyasa rahatlayacak, istihdam ve yatırım oranlarında beklenen hareketlenme başlayacaktır. Ülke ekonomimiz bunu başarabilecek güçtedir. Bu bağlamda geriye doğru dönüp baktığımızda, Türkiye ekonomisi 2000'li yıllardan bugüne 200 milyarın üzerinde doğrudan yatırım çekebildiğini başarmıştır. Ayrıca, ihracat oranlarımızda da ciddi artışlar sağlayarak 170 milyar dolar bandına geldik. Bunlar ülke ekonomimizin dinamik bir yapıya sahip olduğunun göstergeleri." şeklinde konuştu.

Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKNONFED) Yönetim Kurulu Başkanı Orhan Turan ise KOBİ'ler için nakit akışının devamlılığının hayati öneme sahip olduğunu vurgulayarak, 2019'da alacak sigortasının hayata geçirilmesi ve KOBİ'lerin finansmana erişimindeki sıkıntılarının giderilmesinin, ekonominin lokomotifleri olan KOBİ'leri daha dirençli kılacağı söyledi. (AA)

